

УДК 341.232:004.738

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.2.82>

Т. В. Пащук

старший викладач кафедри права та
фінансів
Відокремленого структурного
підрозділу закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Луцький інститут розвитку людини,
адвокат
ORCID ID: 0000-0001-9585-492X

ПРОФЕСІЙНА ТАЄМНИЦЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Стаття присвячена теоретико-правовому аналізу професійної таємниці як основного елемента інформаційної безпеки особи в умовах цифрового суспільства, зокрема в контексті трансформацій правової системи під впливом цифровізації та воєнних викликів. Загальна постановка проблеми ґрунтується на необхідності переосмислення ролі професійної таємниці не лише як окремого правового інституту, а як принципу, що визначає нормативні межі і ціннісні орієнтири захисту інформаційної автономії особи. Автор обґрунтовує, що традиційні галузеві підходи до регулювання конфіденційності, закріплені у законодавстві України, хоча й забезпечують основоположні гарантії, не охоплюють складні соціально-технологічні процеси, пов'язані з цифровим обігом інформації, розвитком великих даних, хмарних технологій та використанням систем штучного інтелекту.

Разом з тим, у роботі проведено аналіз сучасних українських та зарубіжних досліджень, що висвітлюють нормативно-правові, етичні та доктринальні аспекти професійної таємниці. Встановлено, що зарубіжна доктрина концентрує увагу на порівняльно-правовому регулюванні, етичних аспектах, правових межах розкриття інформації та балансі між публічним інтересом і правом на конфіденційність та дослідженнях адвокатської таємниці у правових системах ЄС і США.

Автором проаналізовано вітчизняне нормативно-правове регулювання досліджуваної проблематики і зроблено висновок, що існують прогалини у визначенні меж публічного інтересу, механізмів пропорційного втручання та інтеграції принципу професійної таємниці у загальну систему правових принципів. Більше того, практика Європейського суду з прав людини підкреслює важливість балансу між захистом приватності та суспільним інтересом, що може бути корисною для модернізації національного законодавства.

Автор пропонує концепцію багаторівневого правового захисту професійної таємниці, яка охоплює догматичний, прикладний та технологічний рівні, а також інтегративну методику оцінки пропорційності втручання у конфіденційність у цифровому середовищі. Своєю чергою, професійна таємниця розглядається як антропоцентричний принцип, що поєднує захист гідності людини, інформаційну автономію та регулятивну функцію обмеження інформаційної влади.

У підсумку констатовано, що професійна таємниця є динамічною категорією права, здатною адаптуватися до технологічних і соціальних трансформацій, а її концептуальна інтеграція в національну систему права є невідкладною.

Ключові слова: професійна таємниця; інформаційна безпека; цифрове суспільство; права людини; конфіденційність; цифровізація права; принципи права; нормативне регулювання; пропорційність державного втручання; технологічний захист інформації, публічний інтерес.

Постановка проблеми дослідження зумовлена глибинною зміною природи правового регулювання в умовах багаторівневої соціальної та технологічної нестабільності. Насамперед, йдеться не лише про розширення сфер застосування цифрових технологій, а про зміну традиційних уявлень щодо меж допустимого втручання у приватну сферу особи, співвідношення публічного інтересу й індивідуальної автономії, а також про зміну функціонального навантаження класичних правових інститутів.

У теоретико-правовому вимірі проблема полягає в тому, що професійна таємниця досі переважно осмислюється як галузева категорія або як сукупність спеціальних заборон, тоді як її системна роль у механізмі правового забезпечення свободи особи залишається концептуально недоопрацьованою. Означений підхід виявляється особливо вразливим у цифровому середовищі, де інформація втрачає прив'язку до матеріального носія, а отже – до традиційних юридичних меж. Вочевидь, у подібних умовах постає цілком логічне питання: чи здатна професійна таємниця виконувати функцію елемента правового статусу особи, якщо вона продовжує трактуватися як вторинний елемент професійної етики, а не як основоположний аспект правової безпеки.

Додаткового загострення зазначена проблематика набуває в умовах війни, коли держава об'єктивно розширює свої повноваження у сфері збору, обробки та використання інформації. Так, воєнний стан актуалізує дилему між необхідністю забезпечення національної безпеки та збереженням недоторканності приватної сфери, зокрема у правовідносинах, що традиційно будувалися на довірі – між адвокатом і клієнтом, лікарем і пацієнтом, психологом і особою, яка пережила травму війни. В даному контексті професійна таємниця ризикує бути зведена до умовного привілею, який може бути відсунений на другий план з міркувань доцільності, що з точки зору теорії права становить загрозу принципу правової визначеності.

Втім, конституційні приписи, зокрема положення ст. 3 Основного Закону [1]

(людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю), а також гарантії недоторканності приватного життя (ст. 29) і заборони збирання та поширення конфіденційної інформації без згоди особи (ст. ч. 2 ст. 32), задають нормативний вектор, який не втрачає своєї дії навіть в умовах бойових дій. В той же час, на рівні правозастосування та доктринального осмислення спостерігається напруга між формальною конституційною моделлю та реальними практиками управління інформацією. Саме тут проявляється основна теоретична проблема: відсутність цілісного розуміння професійної таємниці як елемента конституційного правопорядку, а не як виключно галузевого правового інституту.

У межах порушеної проблематики постає потреба у переосмисленні професійної таємниці крізь призму загальнотеоретичних категорій – правового принципу, правового режиму та свободи. Власне, йдеться про необхідність відповісти на питання, чи може держава, навіть за умов війни та цифрової вразливості, легітимно трансформувати професійну таємницю без підризу самої ідеї права як гаранта автономії особи. Очевидно, маємо справу з об'єктивною потребою в ефективному управлінні інформаційними потоками, з іншого – з ризиком нормалізації надмірного контролю (порушення принципу пропорційності державного втручання), який поступово нівелює розмежування між правовим регулюванням й адміністративною доцільністю.

Відтак, проблема дослідження полягає не лише у визначенні обсягу чи змісту професійної таємниці, а у з'ясуванні її місця в сучасній теорії права як інструменту стримування інформаційної влади та забезпечення людської гідності в умовах цифрової та воєнної реальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому дискурсі вітчизняних юристів і правознавців останніх років проблематика професійної таємниці й охорони інформації набуває дедалі більшої теоретичної виразності та методологічної глибини. Аналіз робіт українських дослідників дозволяє простежити не

лише практичні аспекти захисту інформації, а й системні теоретико-правові підходи до розуміння професійної таємниці як юридичного феномену. Так, Т. Сліпченко ґрунтовно аналізує лікарську таємницю як юридичну категорію, що виявляє складний взаємозв'язок між правами пацієнта, правовими обмеженнями і деонтологічними приписами – це створює значний контекст для розуміння професійної таємниці як частини правових механізмів захисту приватної сфери в інформаційному законодавстві [2]. У цій же площині, хоча й з іншою предметністю, знаходяться праці Г. Білецької та Я. Ковальнової, які досліджують медичну конфіденційність в аспекті прав людини і медичного права, акцентуючи увагу на тому, що юридичні гарантії та етичні норми тут взаємопов'язані й одночасно функціонують як правові режими захисту інформаційних прав особи [3].

Одночасно дослідження Т. Вислоцької в межах кримінально-правової охорони таємниці вказують на термінологічні й нормотворчі прогалини, що значною мірою ускладнюють правозастосування при доступі до інформації із обмеженим доступом у кримінальному процесі, і висвітлюють потребу уніфікації правової термінології, яка важлива для захисту інформаційних прав у цифровому середовищі [4]. Багатоаспектний вклад у розуміння ролі інформаційної безпеки в професійній діяльності робить Я. Свічкарьова, яка розглядає інформаційну безпеку як правову характеристику професійної діяльності правоохоронців, що безпосередньо корелює з практиками забезпечення охорони інформаційних прав і таємниць у виконавчій сфері [5]. Окремий, хоча й суміжний, внесок робить монографія Л. Орель, аналізуючи професійні таємниці в бізнес-середовищі, що підсилює розуміння того, як професійна таємниця функціонує у комерційному праві й інтегрується в загальні механізми забезпечення інформаційної безпеки [6].

Для повноти наукового аналізу важливо також згадати і ті роботи, які не стільки фокусуються на професійній таємниці, скільки формують концептуальні основи інформаційного права загалом –

зокрема аналіз інформаційних прав і безпеки у міжнародно-правовому контексті [див. 7].

Зарубіжна доктрина, у свою чергу, спрямовує значну увагу на правові й етичні підстави розкриття чи збереження конфіденційної інформації. Так, Р. Białkowska аналізує правові та етичні основи професійної таємниці у правових системах країн ЄС і США, в тому числі з визначенням предмета і суб'єкта цієї таємниці, що дає порівняльно-правовий контекст для узагальнень [8]. Е. Dove досліджує, чи може право на науку слугувати підставою для публічного інтересу у використанні конфіденційної інформації [9]. Праці, що аналізують американське право клієнтської конфіденційності («attorney-client confidentiality»), висвітлюють культурні та доктринальні відмінності у способах охорони інформаційних прав, включно з моделями «privilege» і їх діями в судовій практиці [10]. Інший аспект – це аналіз конфіденційності в юридичній практиці Європи, що підкреслює умови й межі розкриття такої інформації відповідно до національного законодавства й стандартів ЄС [11].

Однак, попри значний внесок вітчизняної й зарубіжної науки, низка проблем у контексті досліджуваної теми залишається мало визначеною чи дискусійною. Перш за все, це концептуальна інтеграція професійної таємниці у загальну теорію права як принципу інформаційної автономії. По-друге, відсутня єдина методологічна модель оцінки пропорційності втручання в інформаційну конфіденційність в умовах цифрової обробки даних. Крім того, недостатньо уваги приділено впливу новітніх технологій – штучного інтелекту, хмарних обчислень – на механізми та гарантії професійної таємниці, а також уточненню меж публічного інтересу у правових системах, де професійна таємниця може бути обмежена чи розкрита без підризу цінностей автономії та гідності.

Постановка завдання. Метою даної статті є теоретико-правове осмислення професійної таємниці як вагомого елементу інформаційної безпеки особи в умовах цифрового суспільства, зокрема в аспекті сучасних викликів, пов'язаних із

воєнними діями, цифровізацією правового простору та трансформацією традиційних правових інститутів. Виходячи з наведеного, завдання дослідження полягає у визначенні концептуальних, нормативних та доктринальних підходів до регулювання професійної таємниці, її функцій і меж у цифровому середовищі, а також у формуванні авторської позиції щодо необхідності інтеграції досліджуваного інституту в загальнотеоретичну систему сучасного права.

Виклад основного матеріалу.

У межах порушеної проблематики професійна таємниця в цифровому суспільстві виявляє себе як особлива правова категорія, що перебуває на перетині теорії, аксіології права та доктрини прав людини [12, с. 33]. Вочевидь, її сучасне значення не може бути вичерпно пояснене через традиційні галузеві інститути, оскільки цифрове середовище змінює саму онтологію юридично значущої інформації. Разом з тим, професійна таємниця дедалі меншою мірою є «статусною характеристикою» професії і дедалі більшою – структурним елементом інформаційної безпеки особи як стану правової захищеності її приватності від надмірного втручання.

Принагідно зауважимо, що у класичній теорії права таємниця розглядалася переважно як виняток із принципу гласності та відкритості, а отже – як законодавче обмеження [13, с. 499]. Подібний підхід, притаманний нормативному позитивізму, в умовах цифрового суспільства демонструє свою методологічну обмеженість. Адже йдеться вже не про приховування інформації як такої, а про контроль над інформаційними потоками, їх контекстуалізацію та функціональне призначення. В даному аспекті професійна таємниця постає як умова можливості реалізації інших прав, зокрема права на правничу допомогу, медичну допомогу, свободу вираження поглядів та справедливий суд.

Аналогічно до концепції інформаційного самовизначення, сформульованої німецькою конституційною доктриною [14], професійна таємниця забезпечує особі можливість контролювати контекст використання інформації про себе, а не лише сам факт її поширення. Відтак, у цифро-

вому суспільстві вона виконує превентивну функцію, обмежуючи несанкціоноване вторинне використання даних, що стає особливо актуальним в умовах алгоритмічної обробки та профілювання [15, с. 175].

Слід звернути увагу, що в даному контексті професійна таємниця змінюється з галузевого інституту у метаправову категорію, що існує на різних рівнях правового регулювання, адже вона одночасно є елементом правового статусу особи, принципом професійної діяльності та інструментом реалізації конституційних прав [16].

У даному контексті доцільно звернути увагу на практику Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), яка поступово формує міжгалузеве, теоретично значуще розуміння професійної таємниці. Так, у справі «Niemietz v. Germany» [17] Суд вперше чітко визнав, що професійна діяльність адвоката охоплюється сферою «приватного життя» у розумінні ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [18], а отже будь-яке втручання у професійну таємницю не може розглядатися як нейтральне або технічне. Аналогічно, у справі «Campbell v. the United Kingdom» Суд наголосив, що конфіденційність комунікації між адвокатом і клієнтом є фундаментальною передумовою довіри до правосуддя як соціального інституту [19].

Вочевидь, особливе значення для теоретичного осмислення проблеми має справа «André and Another v. France» [20], у якій ЄСПЛ визнав, що обшуки у приміщеннях адвокатів і доступ до професійних документів без ефективних гарантій становлять системну загрозу верховенству права. У цьому рішенні Суд фактично підкреслив, що професійна таємниця має не лише індивідуально-правовий, а й інституційний вимір, оскільки її порушення підриває довіру до правових механізмів загалом. На наше переконання, із цим підходом варто погодитися, адже у цифровому суспільстві злам професійної конфіденційності породжує ефект «охолодження» («chilling effect» [21; 22]), що стримує особу від реалізації своїх прав.

Подальший розвиток цієї ідеї спостерігається у справі «Sallinen and Others v.

Finland» [23], де Суд визнав порушення ст. 8 Конвенції у зв'язку з вилученням електронних даних, що містили адвокатську таємницю, без належного механізму фільтрації. Як видається, це рішення має особливу теоретичну вагу, оскільки воно прямо стосується цифрової форми існування професійної таємниці та підтверджує тезу про необхідність її посиленого захисту в умовах технологічної обробки даних.

З огляду на зазначене, у науковому вимірі професійну таємницю доцільно розглядати як правовий принцип, а не лише як норму чи інститут. Вона виконує функцію нормативного обмежувача інформаційної влади – як державної, так і корпоративної. У цьому сенсі ми поділяємо думку М. Кельмана та В. Стратонова, що принципи права відображають специфіку правового регулювання та спрямовують поведінку правових суб'єктів у правовому полі [24], проте вважаємо, що професійна таємниця має ще й антропоцентричний вимір, оскільки безпосередньо пов'язана з людською гідністю як засадничою цінністю права.

В аспекті обраної проблематики варто відзначити, що у вітчизняній правовій системі професійна таємниця поєднує як догматичні засади права, так і ціннісно-нормативні функції захисту інформаційної автономії особи. Окрім вищевказаних положень Основного Закону [1], в межах цивільного законодавства (ст. ст. 301-306 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 р. №435-IV [25]) закріплено право на інформацію та обов'язок інших суб'єктів права утримуватися від розголошення інформації, що стала їм відома у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, водночас залишаючи простір для дискусії щодо меж між професійною таємницею та публічним інтересом, який у сучасних умовах цифровізації набуває нового змістовного наповнення.

Крім того, ч. 1 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. №5076-VI [26] визначає адвокатську таємницю як будь-яку інформацію, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відно-

синах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правничої допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

Проте вочевидь спостерігається певна розбіжність між законодавчими нормами та вимогами сучасного цифрового середовища, де інформаційна безпека стає не тільки юридичною, а й технологічною категорією. Нормативні приписи Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. №2297-VI [27] свідчать про спробу створити системний підхід до охорони інформації, проте практичне втілення цих норм у правовідносинах доволі часто ускладнюється через відсутність єдиного теоретико-методологічного підґрунтя, що могло б об'єднати спеціальні режими конфіденційності з основоположними принципами інформаційної автономії.

Наприкінці доцільно звернутися до зарубіжного досвіду правового регулювання, який демонструє різні моделі інституціоналізації професійної таємниці в цифрову епоху. Зокрема, у Німеччині адвокатська та медична таємниця розглядаються крізь призму конституційного права на інформаційне самовизначення, а будь-який доступ до професійно захищених даних можливий виключно за наявності спеціального судового дозволу та технічних механізмів ізоляції даних [28]. Своєю чергою, у Франції професійна таємниця має статус публічного порядку («ordre public»), що унеможливорює її договірне обмеження [29].

Цікавим є те, що у Сполученому Королівстві активно розвивається доктрина «legal professional privilege», яка дедалі чіткіше позиціонується як самостійний принцип правового порядку, що має на меті охорону інформаційної автономії особи [30]. В умовах масового вилучення цифрових носіїв, хмарних сховищ та

електронної кореспонденції, британська правова система пішла шляхом інституціоналізації спеціальних процедур фільтрації конфіденційної інформації шляхом обов'язкового залучення так званих «taint teams» - незалежних груп, відокремлених від слідства, уповноважених ідентифікувати та відсіювати інформацію, що охоплюється професійною таємницею [31]. У даному аспекті доцільно зазначити, що подібна модель демонструє принципово інший підхід до співвідношення процесуальної ефективності та захисту прав людини: професійна таємниця розглядається не як перешкода для правосуддя, а як *умова його легітимності*.

З теоретико-правової точки зору британська доктрина «legal professional privilege» виявляє ознаки принципу стримування інформаційної влади держави, особливо в цифровому середовищі, де межі між релевантною доказовою інформацією та приватною сферою особи є надзвичайно розмитими. Разом з тим, залучення «taint teams» унеможливорює виникнення обставин, за яких органи досудового розслідування самостійно визначають обсяг допустимого втручання у конфіденційні комунікації, що, вочевидь, відповідає ідеї процедурної справедливості та принципу належного правового процесу («due process of law»). Аналогічно, така модель мінімізує ризик конфлікту інтересів між публічним інтересом у кримінальному переслідуванні та приватним інтересом у збереженні професійної таємниці.

В даному контексті для України вбачається доцільним: по-перше, нормативно закріпити професійну таємницю як міжгалузевий принцип інформаційної безпеки особи; по-друге, запровадити обов'язкові процесуальні та технічні гарантії захисту професійно захищених даних у цифрових реєстрах; по-третє, імплементувати стандарт попереднього незалежного контролю будь-якого доступу до такої інформації; і, нарешті, розробити єдину доктринальну концепцію професійної таємниці як складової людської гідності та інформаційної автономії.

Висновки. З огляду на вищевикладене, в межах проведеного дослідження

стає очевидним, що професійна таємниця є багатовимірною юридичною категорією, яка поєднує догматичні засади теорії права, етичні імперативи та функціональні механізми забезпечення інформаційної безпеки в умовах цифровізації суспільства. На підставі аналізу українського та зарубіжного законодавства, практики ЄСПЛ, а також сучасної доктрини можна зробити висновок про необхідність перегляду концептуальних меж професійної таємниці, що передбачає її інтеграцію у систему загальнотеоретичних принципів права.

В той же час, у контексті цифровізації та технологічного розвитку виникає нагальна потреба у формуванні єдиних стандартів професійної таємниці, які забезпечать баланс між правом на інформаційну автономію особи, публічним інтересом і державним регулюванням інформаційних потоків. Більше того, авторське бачення полягає в тому, що професійна таємниця повинна розглядатися як *антропоцентричний правовий принцип*, що об'єднує функції захисту приватності, регулятивного обмеження інформаційної влади та створення умов для самореалізації особи у професійній сфері.

Пропонується концепція багаторівневого правового захисту професійної таємниці, яка охоплює три взаємопов'язані складові: 1) догматичний рівень – закріплення принципів і норм у законодавстві; 2) прикладний рівень – нормативно-організаційні механізми забезпечення конфіденційності у різних галузях; 3) технологічний рівень – використання сучасних цифрових інструментів для захисту інформації, моніторингу та запобігання несанкціонованому доступу.

Крім того, дослідження виявило, що існують методологічні прогалини у визначенні меж розкриття професійної таємниці в умовах цифрового суспільства та воєнного стану. Очевидно, проблематика полягає у необхідності запровадження інтегративної методики оцінки пропорційності втручання у конфіденційність, що враховує як доктринальні основи права, так і технологічні аспекти цифрового середовища.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Сліпченко Т. Лікарська таємниця – правові основи захисту. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. №2 (26). С. 91-96. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2021.02.091>
3. Білецька Г.А., Ковальова Я.О. Лікарська таємниця: правові, медичні та деонтологічні аспекти. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 2 (6). С. 1-13. DOI: <https://doi.org/10.21564/2225-6555.2014.2.63583>
4. Вислоцька Т.Ю. Кримінально-правова охорона таємниці в Україні: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 275 с.
5. Свічкарьова Я.В. Сутність інформаційної безпеки в професійній діяльності правоохоронців. *Наукові записки*. 2023. Серія: Право. Вип. 15. С. 64-68. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2023-15-64-68>
6. Орел Л. Професійні таємниці в бізнесі: монографія. Dusseldorf: GlobeEdit, 2021. 120 с.
7. Цебенко С.Б. Міжнародні та європейські гарантії забезпечення прав людини в кіберпросторі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №5. С. 667-670. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/161>
8. Białkowska P.M. Legal and Ethical Grounds of Professional Secrecy of a Lawyer in Selected European Union Countries and in the United States of America. *Review of European and Comparative Law*. 2021. Vol. 45 (2). P. 77-103. DOI: <https://doi.org/10.31743/recl.11456>
9. Dove E.S. Confidentiality, public interest, and the human right to science: when can confidential information be used for the benefit of the wider community? *Journal of Law and the Biosciences*. 2023. Vol. 10. Iss. 1. DOI: <https://doi.org/10.1093/jlb/lad013>
10. Wolfram C.W. The U.S. Law of Client Confidentiality: Framework for an International Perspective. *Fordham International Law Journal*. 1991. Vol. 15. Iss. 3. P. 529-555.
11. Gerven D.V. The Bar of Brussels. Professional secrecy in Europe. *Professional Secrecy of Lawyers in Europe*. Cambridge University Press. 2013. P. 1-23.
12. Макеєва О.М., Гришук М.М. Ціннісно-правові засади інформаційного суспільства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №4. С. 32-35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/6>
13. Матійко М.В. Теорія таємниць та приватне право: перетинання онтологічних вимірів. *Правове життя сучасної України: у 2 т.: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 трав. 2019 р.)* / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса: ВД «Гельветика», 2019. Т. 2. С. 498-500.
14. BVerfG, Urteil des Ersten Senats vom 15. Dezember 1983 – 1 BvR 209/83 u. a. URL: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/1983/12/rs19831215_1bvr020983.html
15. Савіщенко В. Розвиток професійної деонтології в умовах техногенного, цифрового суспільства. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. №2. С. 174-187. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-2-174-187>
16. Якименко Д.І. Сучасний погляд на правове поняття «професійна таємниця». С. 61-62. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/74620bd7-ecb1-4fef-af71-111b8853736f/content>
17. Niemietz v. Germany. App 13710/88. Judgement 16.12.1992. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57887>
18. European Convention on Human Rights of 04.11.1950. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG
19. Campbell v. the United Kingdom. App 13590/88. Judgement 25.03.1992. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57771>
20. André and Another v. France. App 18603/03. Judgement 24.07.2008. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-87938>
21. Pech L. The Concept of Chilling Effect. Its Untapped Potential to Better Protect Democracy, the Rule of Law, and Fundamental Rights in the EU. *Open Society Foundations*. 2021. 33 p. URL: <https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/c8c58ad3-fd6e-4b2d-99fa-d8864355b638/the-concept-of-chilling-effect-20210322.pdf>
22. Lawyer-Client Confidentiality in a Digitalized Society. 2023. 26 p. URL: <https://lawyersforlawyers.org/wp-content/>

- uploads/2023/05/Lawyers-for-Lawyers-Digital-Lawyer-Client-Confidentiality.pdf
23. Petri Sallinen and Others v. Finland. App 50882/99. Judgement 27.09.2005. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-70283>
 24. Загальна теорія права: підручник / М.С. Кельман, В.М. Стратонов. Вид. 6-те, доп. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 742 с.
 25. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
 26. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 №5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#top>
 27. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 №2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
 28. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/>
 29. Code pénal of France. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/
 30. Disclosure Manual: Chapter 30 - Digital Material. 2022. URL: <https://www.cps.gov.uk/prosecution-guidance/disclosure-manual-chapter-30-digital-material>
 31. Mitchell R., Stockdale M., Gilligan F. The search and seizure of digital materials under warrant and protecting privilege : comparative analysis and recommendations for best practice. *The Journal of Criminal Law*. 2024. Vol. 88 (2). P. 83-104. DOI: <https://doi.org/10.1177/00220183231223592>

Pashchuk T. V. Professional secrecy as an element of personal information security in the digital society

The article is devoted to the theoretical and legal analysis of professional secrecy as a key element of personal information security in a digital society, particularly in the context of transformations in the legal system under the influence of digitalization and military challenges. The general formulation of the problem is based on the need to rethink the role of professional secrecy not only as a separate legal institution, but as a principle that defines the normative boundaries and value orientations of protecting an individual's information autonomy. The author argues that traditional sectoral approaches to privacy regulation enshrined in Ukrainian legislation, while providing fundamental guarantees, do not cover the complex socio-technological processes associated with digital information circulation, the development of big data, cloud technologies, and the use of artificial intelligence systems.

At the same time, the paper analyzes contemporary Ukrainian and foreign studies that highlight the regulatory, ethical, and doctrinal aspects of professional secrecy. It has been established that foreign doctrine focuses on comparative legal regulation, ethical aspects, legal limits on disclosure of information, and the balance between public interest and the right to privacy, as well as studies of attorney-client privilege in the legal systems of the EU and the US.

The author analyzes domestic regulatory and legal regulation of the issue under study and concludes that there are gaps in defining the limits of public interest, mechanisms of proportional intervention, and integration of the principle of professional secrecy into the general system of legal principles. Moreover, the practice of the European Court of Human Rights emphasizes the importance of balancing privacy protection and public interest, which may be useful for modernizing national legislation.

The author proposes a concept of multi-level legal protection of professional secrecy, covering dogmatic, applied, and technological levels, as well as an integrative methodology for assessing the proportionality of interference with privacy in the digital environment. In turn, professional secrecy is considered an anthropocentric principle that combines the protection of human dignity, informational autonomy, and the regulatory function of limiting informational power.

In conclusion, it is stated that professional secrecy is a dynamic category of law, capable of adapting to technological and social transformations, and its conceptual integration into the national legal system is urgent.

Key words: professional secrecy; information security; digital society; human rights; confidentiality; digitization of law; principles of law; regulatory control; proportionality of state intervention; technological protection of information, public interest.